

Kapitel 10 - Anvendelse af husdyrgødning og ensilagesaft + Harmoniregler

Landbrug

Afklarende spørgsmål efter 1/1 2007

1. Definitionen af sort jord og græs
2. Må man slangeudlægge gylle på et græsareal (f.eks. efterafgrøder eller en græsmark, der skal omlægges) om foråret umiddelbart forud for pløjning og såning af f.eks. vårbyg eller majs?
3. Må man anvende gylle udlagt med slæbeslanger på arealer med en etableret afgrøde med f.eks. vårbyg eller majs?
4. Der findes udbringningssystemer, som ridser en 1-2 cm rille i jorden, hvori gyllen udlægges (slæbesko-systemet). Kan det anerkendes som nedfældning?

Ad. 1 Definitionen af sort jord og græs

I § 24 stk. 4 er angivet, at "udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker skal ske ved nedfældning". Det skal i den forbindelse præciseres, at der med "sort jord" menes ubevoksede arealer og med "græsmarker" menes marker med fodergræs. Arealer med frøgræs er således ikke omfattet af reglerne.

Ad. 2 Må man slangeudlægge gylle på et græsareal (f.eks. efterafgrøder eller en græsmark, der skal omlægges) om foråret umiddelbart forud for pløjning og såning af f.eks. vårbyg eller majs?

Nej, det må man ikke. Arealet opfattes som et ubevokset areal, da den foregående afgrøde er høstet, og der endnu ikke er etableret en ny afgrøde.

Ad. 3 Må man anvende gylle udlagt med slæbeslanger på arealer med en etableret afgrøde med f.eks. vårbyg eller majs?

Ja, det må man godt, da der er etableret en afgrøde på arealet. Arealet er derfor ikke længere ubevokset. Det betyder så, at slangeudlægning til dæmpning eller forebyggelse af jordfygning efter såning er tilladt. Det bør dog begrænses til særligt

udsatte områder på marken, da kvælstofudnyttelsen i gylle anvendt til dette formål er relativ lav. Den bedste udnyttelse af gyllen til vårsåede afgrøder opnås generelt ved nedfældning.

Ad .4 Der findes udbringningssystemer, som ridser en 1-2 cm rille i jorden, hvori gyllen udlægges (slæbesko-systemet). Kan det anerkendes som nedfældning?

Ved nedfældning menes, at gylle nedfældes til under jordoverfladen. Det vil sige, at "rillen" skal kunne indeholde/bortlede den udbragte mængde husdyrgødning. Der må lige efter udbringning kun være ubetydelige mængder spildt gylle ovenpå jordoverfladen. Ved anvendelse af slæbesko efterlades en betydelig mængde gylle over jordoverfladen, hvilket ikke kan accepteres.

Afklarende spørgsmål :

1. Revideret notat i forbindelse med bekendtgørelses- ændringen 1/8 2002
2. Hvad menes i § 26 med overvintrende fodergræsarealer.
3. Fortolkning af beregningsmåde ved afsætning af husdyrgødning fra blandede besætninger, der ikke er omfattet af § 28 stk. 4.
4. Den forlængede planperiode og lagerforskydning
5. Afgræssende dyr
6. Hvilke dyreenheder indgår i beregningen af 2/3 i § 28 stk. 3 og 4 ?
7. Hvordan skal § 28 stk. 11 om forholdet mellem kg N og DE fortolkes, og hvordan skal DE fordeles ved forarbejdning af husdyrgødning
8. Tidspunkt for skema B1

1. Revideret notat i forbindelse med bekendtgørelsesændringen 1/8 2002

Regler gældende før 1/8 2002 - i § 24

I § 24 var det fastsat, at husdyrgødning og ensilagesaft, der tilføres jord, kun må anvendes til gødningsformål. Desuden var anvendelse i skovområder defineret i stk. 2 og 3.

Regler gældende efter 1/8 2002 - § 24

I stk. 1 er anvendelsesområdet nærmere defineret, da der har været tvivl omkring anvendelsen af husdyrgødning til andre formål, f.eks. til afbrænding. I den nye formulering er det således præciseret, at næringsstofferne i husdyrgødning og ensilagesaft skal anvendes som gødning og kun til afgrøder, for hvilke der er fastsat en gødskningsnorm ifølge Plantedirektoratets vejledninger. Ved at tage udgangspunkt i disse vejledninger omkring afgrøder med gødningsbehov sikres

desuden, at kun skovarealer med gødningsbehov (f.eks. pyntegrønt og arealer med nyplantning) kan tildeles husdyrgødning. Ved præciseringen i stk. 1 fjernes stk. 2 og 3.

Præciseringen i stk. 1 hindrer ikke afsætning af husdyrgødning til biogasanlæg eller andre anlæg. Det centrale i bestemmelsen er, at næringsstofferne (kvælstof, fosfor, kalium, svovl og magnesium) efter en evt. forarbejdning, tilføres afgrøder med gødskningsbehov uden uacceptable tab til omgivelserne.

Regler gældende før 1/8 2002 - § 25

I § 25 var der fastsat afstandskrav og udbringelsestidspunkter. Gylle måtte ikke ifølge stk. 1 udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhuse og arealer udlagt til boligformål ved lokalplan.

Regler gældende efter 1/8 2002 - § 25

I stk. 1 er sket en skærpelse, således at afstandskrav og udbringningstidspunkt gælder al slags husdyrgødning, ikke kun gylle, idet visse typer af fast gødning og dybstrøelse også kan give betydelige lugtgener.

Der er indføjet et nyt stk. 2, der sikrer en miljømæssig forsvarlig udbringning af flydende husdyrgødning, hvilket er i overensstemmelse med ammoniakhandlingsplanen, hvori indgår et forbud mod bredspredning. Dette har baggrund i ønsket om at reducere ammoniakfordampningen i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Ammoniakfordampningen vil bl.a. afhænge af vejrforholdene før og efter udspreddning, kontakten mellem husdyrgødningen og luften ved udbringning, fordelingen af husdyrgødningen på jordoverfladen og den evt. afgrøde på arealet. Udbringningsteknikken er derfor af stor betydning. Da man kan forestille sig mange udbringningsmetoder er der derfor i stk. 2 en præcisering, således at det fremgår, hvilke metoder der kan accepteres, fremfor et forbud mod én af måske flere uacceptable udbringningsmetoder. Ifølge stk. 2 må flydende husdyrgødning derfor kun udbringes med slæbeslanger, ved nedfældning eller lignende. Slæbeslanger og nedfældning er to velkendte og afprøvede metoder, der bl.a. har forbedret udnyttelsesprocenten ved anvendelse om foråret og formindsket lugtgenerne ved udbringning.

Stk. 3 er indføjet med henblik på at forbyde anvendelsen af vandingskanon til udspreddning af flydende husdyrgødning eller flydende husdyrgødning blandet med vand på grund af hygiejniske problemer. En risikovurdering, som Statens Veterinære Serumlaboratorium har udarbejdet viser således, at gyllespredning

gennem vandkanon kan indebære en smitterisiko for mennesker og dyr som følge af mikroskopiske vanddråber, de såkaldte aerosoler, som kan indeholde sygdomsfremkaldende bakterier, virus og parasitter.

I stk. 4 er bestemmelsen om, at udbringning af husdyrgødning ikke må give anledning til unødige gener, udvidet til også at omfatte ensilagesaft og spildevand.

Regler gældende før 1/8 2002 - § 26

I § 26 var det beskrevet, på hvilke tidspunkter af året udbringning af husdyrgødning ikke måtte foretages og i hvilke afgrøder, der var mulighed for en udvidet anvendelse. Generelt måtte flydende husdyrgødning ikke udbringes fra høst til 1. februar. Undtaget herfra var udbringning fra høst til 1. oktober til etablerede, overvintrende græsarealer og til vinterraps. Derudover var der en særregel for ensilagesaft.

Regler gældende efter 1/8 2002 - § 26

Mange frøgræsarter har først et fagligt behov for tilførsel af husdyrgødning ultimo september - primo oktober. Den tidligere frist (1. oktober) gav derfor anledning til mange henvendelser omkring dispensation. Det er især ved dyrkning af rajgræs, svingel og hundegræs, der er størst interesse for gylletilførsel i efteråret. Disse græsarter dyrkes ofte hos planteavlere uden stort husdyrhold, så for at fremme mulighederne for overførsel af husdyrgødning fra bedrifter med harmoniproblemer til f.eks. planteavlere er der indført en generel frist for udkørsel af flydende husdyrgødning og ensilagesaft fra høst til 15. oktober til frøgræs på kontrakt.

Stk. 4 er ændret som konsekvens af, at § 24 stk. 3 som ovenfor nævnt er fjernet. Der er dog stadig behov for at regulere udkørslen i f.eks. skovarealer, hvor perioden " .. fra høst til 1. oktober" ikke giver mening. Der er derfor nu følgende formulering : " I perioden fra 1. september til 1. marts må der ikke udbringes flydende husdyrgødning i flerårige afgrøder uden årlig høst."

Regler gældende før 1/8 2002 - § 27

Ifølge de tidligere regler skulle flydende husdyrgødning og ensilagesaft, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt, og inden 12 timer. Fast husdyrgødning, der udbringes på ubevoksede arealer, skulle nedpløjес umiddelbart efter udbringning.

Regler gældende efter 1/8 2002 - § 27

Ved udbringning på ubevokset jord er henliggetiden inden nedbringning af stor betydning for ammoniaktabet. Ifølge ammoniakhandlingsplanen skulle henliggetiden for al husdyrgødning, udbragt på ubevokset jord, reduceres til 6 timer, og bestemmelsen er derfor ændret i overensstemmelse hermed. Det tidligere stk. 2, som omhandlede fast husdyrgødning, er fjernet som en konsekvensændring af, at der nu er ens regler for såvel fast som flydende husdyrgødning.

Regler gældende efter 1/8 2002 - § 28

Formålet med harmonireglerne i § 28 er at sikre, at der til ethvert husdyrhold er et tilstrækkeligt stort areal til rådighed til udspreddning af husdyrgødning, således at det er muligt at opnå en miljømæssig acceptabel udnyttelse af gødningens indhold af næringsstoffer, især kvælstof og fosfor. Harmonireglerne implementerer ligeledes Nitratdirektivets krav om max. 170 kg N i husdyrgødning pr. ha/år.

For kvælstofs vedkommende suppleres reglerne af kravet om mark- og gødningsplaner, der regulerer den samlede kvælstof tilførsel på en bedrift. For fosfors vedkommende er der alene vejledende normer i Plantedirektoratets regler.

Grundlaget for ændringerne:

I forbindelse med ændringerne af husdyrgødningsbekendtgørelsen (december 1998), blev det - som led i opfølgningen af VMP II-aftalen - fastsat, at harmonikravet fra 1. august 2002 skulle være 1,7 DE/ha for kvæg og 1,4 DE/ha for alle andre typer husdyrhold. Ved samme ændring af bekendtgørelsen blev tilsynet med reglerne i § 28 overført fra kommunerne til Plantedirektoratet pr. 1. august 1998.

Som følge af disse ændringer og Plantedirektoratets hidtidige erfaringer med tilsynet er der gennemført væsentlige ændringer, dels med henblik på forenkling af bestemmelserne og dels med henblik på at sikre, at de data Plantedirektoratet indhenter i forbindelse med kontrollen med mark- og gødningsplaner i størst mulig udstrækning kan danne grundlag for den nødvendige kontrol med harmonireglerne.

For at lette tilsynet med overholdelsen af reglerne og for at sikre, at kontrollen så vidt muligt kan bygge på de data Plantedirektoratet indhenter i forbindelse med kontrollen med mark- og gødningsplaner, foreslås reglerne ændret fra at være et krav om, at den producerede mængde gødning på bedriften ikke må overstige harmonikravet, til et krav om, at den udbragte gødningsmængde ikke må overstige harmonikravet.

Stk. 1

Hovedreglen er, at et harmonikrav på 1,4 DE/ha pr. planperiode skal overholdes, jf. dog nedenfor ad stk. 2-4.

Stk. 2-3

For blandede bedrifter med kvæg og bedrifter med små drøvtyggere (får og geder) må husdyrgødning fra disse dyrearter nu udbringes i en mængde svarende til 1,7 DE/ha på de pågældende bedrifter. For fjerkræ og pelsdyr, der før 1/8 2002 måtte have 2,0 DE/ha, er der indført en overgangsordning, således at bedrifter med mere end 2/3 fjerkræ eller pelsdyr, må udbringe husdyrgødning fra disse dyr på egen bedrift svarende til 1,7 DE/ha frem til 1. august 2004, hvorefter harmonikravet for disse skærpes til 1,4 DE/ha.

Stk. 4

Den danske undtagelse fra Nitratdirektivet (Kommissionens beslutning om anmodning om undtagelse i henhold til bilag III, stk. 2 B), og artikel 9 i direktiv 91/676/EØF af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget) er implementeret i husdyrbekendtgørelsens kapitel om harmoniregler. Kommissionsbeslutningen gælder frem til 1. august 2004 med mulighed for forlængelse efter anmodning fra den danske regering.

De nærmere krav til bedrifter, der ønsker at benytte sig af undtagelsen, er fastsat i bilag 2. I § 28, stk. 4 præciseres hvilke landbrugsbedrifter, der er tale om.

Derudover præciseres, at landbrugsbedrifter, hvor mindst 2/3 af husdyrholdet er kvæg, kan benytte sig af undtagelses-harmonikravet under forudsætning af, at betingelserne i bilag 2 overholdes. Dette sker som opfølgning af henholdsvis præambel og artiklerne i Kommissionsbeslutningen.

Af præambelen fremgår det, at undtagelsen gælder for omkring 10 % af det samlede antal dyreenheder i Danmark baseret på N-ækvivalenter i husdyrgødning og 5 % af hele landbrugsarealet. Dette vurderes at svare til de kvægbrug, der har behov og ønske for at benytte undtagelsesbestemmelsen. Af præambelen fremgår det endvidere, at økologiske kvægbrug kun tillader 140 kg N pr. ha.

Kommissionsbeslutningens artikel 2 fastsætter, at der ved kvægbrug forstås husdyrbrug med mindst 3 dyreenheder, hvor mindst 2/3 af dyreenhederne udgøres af kvæg. Det forhold, at der ved kvægbrug forstås husdyrbrug med mindst 3 dyreenheder, medfører at undtagelsen alene gælder for husdyrbrug under husdyrbekendtgørelsen.

Artikel 4 fastsætter, at mængden af husdyrgødning, der tilføres hvert år på markerne på kvægbrug, herunder fra dyrene selv, ikke må overstige en husdyrgødningsmængde svarende til 230 kg N. Idet 1 dyreenhed kvæg svarer til 100 kg N fastsættes harmonikravet for de pågældende kvægbrug til 2,3 DE pr. ha.

Stk. 5

I stk. 5 er fastsat bestemmelser vedrørende bedrifter, der deltager i produktionsmæssig sammenhæng med husdyrbedrifter med kvæg, får eller geder. Dette for at tilgodese muligheden for at etablere produktionsselskaber o.l., hvor driften af husdyrhold og planteproduktion adskilles. Det er afgørende, at den produktionsmæssige sammenhæng indebærer, at sædskiftet overvejende tilpasses foderforsyningen til kvæg, får eller geder. Kravene er defineret i bekendtgørelsesudkastets § 2 stk. 1 punkt 10).

Stk. 6

Her er det nærmere fastsat, hvordan den udbragte gødningsmængde beregnes. Ved at beregne den udbragte mængde ud fra den producerede mængde korrigeret for lagerforskydninger og afgivelser/modtagelser koordineres harmoniberegningen med Plantedirektoratets regler vedrørende gødningsforbruget. Det præciseres også ved den anvendte definition, at tab i lageret ikke reducerer kravet til harmoniareals størrelse. Det er ligeledes også præciseret, at gødning afsat af græssende dyr medregnes som udbragt husdyrgødning og indgår derved i harmoniberegningen.

Stk. 7

Det er her defineret hvilke arealer, der kan medregnes som harmoniarealer. Ifølge § 24 må husdyrgødning kun tilføres afgrøder med en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor eller kalium ifølge lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser. Det vil sige, at harmoniarealet på en bedrift ikke ændres ved dyrkning af f.eks. markært, lucerne eller hestebønner, da disse har en retningsgivende norm for fosfor. Derimod vil harmoniarealet påvirkes af ændret braklægning. Det er også i stk. 7 fastsat, at arealer, hvor husdyrgødning ikke må eller kan udbringes under normale omstændigheder i det pågældende planår, ikke kan medregnes i harmoniarealet. Dette omfatter f.eks. arealer tilmeldt MVJ-ordningen, hvor man ikke må tilføre kvælstof, eller arealer, der efter andre regler ikke må få tilført kvælstof eller husdyrgødning. Arealer, hvor udkørsel af husdyrgødning ikke i praksis kan gennemføres, kan heller ikke medregnes i harmoniarealet.

Stk. 8 og 10

På bedrifter, der har større mængde husdyrgødning til rådighed end der må udbringes på bedriften, kan det gennem aftaler sikres, at den overskydende husdyrgødning afsættes til andre landbrug, der er tilmeldt Plantedirektoratets register for afgiftsfritagelse, eller til en række anlæg nævnt i stk. 8. Da både leverandør og modtager opbevarer et eksemplar af aftalen kan Plantedirektoratet ved sin kontrol sikre, at den afsatte husdyrgødningsmængde indgår i et andet harmoniregnskab. I stk. 10 sikres, at biogasanlæg og lignende fælles gødningsanlæg ligeledes skal kunne dokumentere både de modtagne og afsatte husdyrgødningsmængder.

Stk. 9

Med bestemmelsen i stk. 9 gives mulighed for, at hvis forarbejdet husdyrgødning kan deklarerer i henhold til gødningsloven, kan det afsættes til andre end de i stk. 8 nævnte. Dette kunne omfatte virksomheder (grovvareselskaber og lignende) eller personer, der ikke er registreret i Plantedirektoratets register for afgiftsfritagelse.

Stk. 11

I stk. 11 er fastsat, hvordan det afsatte antal dyreenheder (DE) beregnes i en given mængde afsat husdyrgødning. Ved en overførsel af husdyrgødning skal anvendes samme forhold mellem kvælstofindholdet og dyreenheder, som i den produktion husdyrgødningen kommer fra. Selvom én dyreenhed er defineret som 100 kg N ab lager per DE kan forholdet variere afhængig af f.eks. staldsystemet. I et fælles gødningsanlæg, der modtager husdyrgødning fra flere producenter, vil anlægget i løbet af planperioden have modtaget et kendt antal dyreenheder og en kendt kvælstofmængde. Ved afsætning af gødning fra anlægget angives den afsatte kvælstofmængde, og antallet af dyreenheder i den afsatte husdyrgødning kan herefter beregnes ud fra forholdet mellem kvælstof og dyreenheder i gennemsnit på anlægget.

Stk. 12-14

Heri er fastsat krav til dokumentationen af de nødvendige aftaler.

2. Hvad menes i § 26 med overvintrende fodergræsarealer.

I § 26 stk. 1 står der at udbringning af flydende husdyrgødning kan ske fra høst til 1. oktober på etablerede, overvintrende fodergræsarealer. Med dette menes, at den græsafgrøde, der udkøres på, har været brugt eller skal bruges til foder f.eks. afgræsning, slæt eller til tørringsindustrien. Arealer med græs eller

græsefterafgrøder med en kvælstofkvote på 0 N eller som ikke anvendes til foder, må der ikke udkøres flydende husdyrgødning på fra høst til 1. oktober. Undtaget er dog frøgræs, der følger specielle regler.

3. Fortolkning af beregningsmåde ved afsætning af husdyrgødning fra blandede besætninger, der ikke er omfattet af § 28 stk. 4.

Ifølge § 28 stk. 2 må husdyrgødning fra kvæg på egen bedrift udbringes med 1,7 DE/ha. Indtil 1/8 2004 kan bedrifter, hvor 2/3 af DE er fjerkræ eller pelsdyr også udbringe med 1,7 DE/ha. Husdyrgødning fra andre dyr samt husdyrgødning fra alt modtaget husdyrgødning beregnes med 1,4 DE/ha, dog undtaget de kvægbedrifter, som er omfattet af § 28 stk. 4.

I en blandet besætning, som ikke er omfattet af § 28 stk. 4, beregnes harmonikravet som en summering af harmonikravet for hver dyregruppe incl. evt. nettotrigivelse i forbindelse med lagerforskydningen.

Hvis man ser bort fra lagerforskydningerne i de enkelte år kan den udbragte mængde husdyrgødning på en bedrift beregnes ved at tillægge modtaget husdyrgødning (DE) til den producerede husdyrgødning (DE) og fratække afsat husdyrgødning (DE). I eksempel 1 vil der således udbringes $310 \text{ DE} + 30 \text{ DE} - 180 \text{ DE} = 160 \text{ DE}$. Hvis den udbragte mængde ikke overstiger antallet af DE kvæg på egen bedrift må der på egen bedrift udbringes husdyrgødning svarende til en mængde på 1,7 DE per ha. Hvis den udbragte mængde overstiger antallet af DE kvæg på egen bedrift beregnes først harmonikravet for eget kvæg og derefter tillægges harmonikravet for den resterende mængde husdyrgødning ud fra 1,4 DE per ha. På bedrifter med 2/3 pelsdyr eller fjerkræ kan denne del dog også beregnes med 1,7 DE per ha. I eksempel 1 er kravet til harmoniareal derfor $160/1,7 = 94,1$ ha, hvis man ser bort fra lagerforskydningen.

Eksempel 1

170 DE kvæg (16800 kg N)

140 DE svin (11000 kg N)

Lagerforskydningen giver en frigivelse på 800 kg N (slutlageret er mindre end primolageret)

Der modtages 30 DE (2800 kg N) af forskellige type husdyrgødning

Der afsættes 180 DE (17500 kg N) fra flere forskellige beholdere

Der udbringes derfor i alt på bedriften 168 DE (13900 kg N).

Hvad er harmonikravet incl. lagerforskydningen?

For at beregne harmonikravet for lagerforskydningen er det nødvendigt at beregne bedriftens gennemsnitlige harmonikrav, hvilket gøres ved at sammenholde det samlede antal dyreenheder der er til rådighed på bedriften (den producerede mængde plus modtaget husdyrgødning) med bedriftens samlede harmonikrav. Det gennemsnitlige harmonikrav i eksempel 1 er derfor $(170+140+30)/(170/1,7 + 140/1,4 + 30/1,4) = 340/221,43 = 1,535$ DE/ha. Dette gennemsnitlige harmonikrav anvendes kun i forbindelse med beregning af harmonikravet i forbindelse med en nettofrigivelse fra lagerforskydningen.

Bedriftens harmonikrav beregnes ud fra det antal DE der udbringes, dvs. den husdyrgødning (DE), der er til rådighed, fratrukket den husdyrgødning (DE) der afsættes eller evt. indgår i en lageropbygning.

Der anvendes følgende fremgangsmåde :

1. Harmonikravet for den udbragte mængde DE beregnes ud fra 1,7 DE/ha så længe den ikke overstiger det antal DE, der er på bedriften med kvæg, får eller geder samt fjerkræ/pelsdyr på bedrifter med over 2/3 fjerkræ/pelsdyr.
2. Yderligere udbragt mængde beregnes ud fra det gennemsnitlige harmonikrav, hvis der er en nettofrigivelse fra lagerforskydningen og kun i det omfang, der er lagerforskydning.
3. Den resterende mængde udbragt husdyrgødning beregnes ud fra 1,4 DE/ha.

I eksempel 1 er der udbragt 168 DE. Der er 170 DE kvæg på bedriften så harmonikravet kan i dette tilfælde beregnes således : $168 \text{ DE} / 1,7 = 98,82 \text{ DE}$.

Harmonikravet kan også beregnes således : $(170/1,7 + 140/1,4 + 30/1,4 + 8/1,535) - (140/1,4 + 30/1,4 + 8/1,535 + 2/1,7) = 226,64 - 127,82 = 98,82 \text{ ha}$.

Hvis ultimobeholdningen i stedet er 400 kg N større end primobeholdningen, således der er en nettoforøgelse af lagerbeholdningen af husdyrgødning vil der i stedet være udbragt 156 DE. I så fald vil harmonikravet kunne beregnes til $156 / 1,7 = 91,76 \text{ ha}$.

Harmonikravet kan også beregnes således : $(170/1,7 + 140/1,4 + 30/1,4) - (140/1,4 + 30/1,4 + 14/1,7) = 221,43 - 129,67 = 91,76 \text{ ha}$

Hvis ultimobeholdningen i stedet var 3800 kg N mindre end startlager (ultimobeholdning = 0 kg N) var der frigivet 38 DE fra lager, og der var udbragt i alt 198 DE. Harmonikravet kan så beregnes til :

$$170/1,7 + 28 / 1,535 = 118,24 \text{ ha}$$

Harmonikravet kan også beregnes således : $(170/1,7 + 140/1,4 + 30/1,4 + 38/1,535) - (140/1,4 + 30/1,4 + 10/1,535) = 246,18 - 127,94 = 118,24 \text{ ha}$

4. Den forlængede planperiode og lagerforskydning

Ifølge opgørelsesmetoden af en planperiode, som fremgår af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, medregnes husdyrgødning udbragt i perioden 1/8-30/9 til afgrøder høstet eller afgræsset inden 31. december i den forrige planperiode. Da opgørelsen af planperioden følger lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække skal dyreenheder udbragt i den forlængede planperiode medregnes. (Dette kan beregnes som vist på side 37 i Plantedirektoratets vejledning 2002/2003). Her beregnes udbragt husdyrgødning som 100 kg N per DE i den forlængede planperiode, dog forudsat, at det er lagt på lager 1. august og der omregnet til 100 kg N per DE. Harmonikravet vil dermed ikke ændres ved en udkørsel i den forlængede planperiode i forhold til udkørsel i selve planperioden.

I det forrige eksempel blev udkørt 168 DE i planperioden. Hvis man i samme eksempel udkører yderligere husdyrgødning med et samlet kvælstofindhold på 1800 kg N september til et græsefterslæt ændres kravet til harmoniarealet på følgende måde.

Startlager 3800 kg N 38 DE

Normproduktion 27800 kg N 310 DE

Modtaget husdyrgødning 2800 kg N 30 DE

Afsat husdyrgødning -17500 kg N -180 DE

Lagerstatus 31/7 3000 kg N 30 DE

Forbrug 31/8-30/9 -1800 kg N -18 DE

Slutlager 31/7 1200 kg N 12 DE

- 1200 kg N - 12 DE

Samlet forbrug 15700 kg N 186 DE

Det ses hermed at lagerforskydning nu er 2600 kg N = 26 DE.

Harmonikravet er derfor i dette tilfælde : $170/1,7 + 16/1,535 = 110,4 \text{ ha}$.

Harmonikravet kan også beregnes ved : $(170/1,7 + 140/1,4 + 30/1,4 + 26/1,535) - (140/1,4 + 30/1,4 + 10/1,535) = 238,37 - 127,94 = 110,4 \text{ ha}$.

Maksimalt 26 DE af de 180 DE, der afsættes, må beregnes ud fra 100 kg N/DE. Det er valgfrit ved hvilken afsætning denne omregningsfaktor vælges og om den anvendes i forbindelse med afsætning af husdyrgødning eller ved udbringning på egen bedrift. Hvis en del af en evt. nettofrigivelse fra lagerforskydningen afsættes til andre bedrifter eller lign. og derved beregnes som 100 kg N per DE, skal det fremgå af den skriftlige aftale nævnt i § 28 stk. 8, at afsætningen omfatter lagerforskydning.

5. Afgræssende dyr

Afgræssende dyr på arealer uden kvælstofkvote og som derfor ikke medregnes i harmoniarealet håndteres på følgende måde. Den husdyrgødningsmængde, der afsættes ved en sådan afgræsning, omregnes til dyreenheder ud fra samme forhold mellem kvælstofindhold og dyreenheder, som er gældende for den pågældende husdyrproduktion i øvrigt. De afsatte dyreenheder beregnes på samme måde som hvis husdyrgødningen var afsat til f.eks. andre landmænd.

6. Hvilke dyreenheder indgår i beregningen af 2/3 i § 28 stk. 3 og 4 ?

Ifølge § 28 stk. 3 og stk. 4 ændres kravene til udbringningsarealet, hvis 2/3 af dyreenhederne består af henholdsvis 2/3 pelsdyr/fjerkræ i stk. 3 og kvæg i stk. 4. Der har været tvivl om, hvilke dyreenheder der skulle medregnes.

I begge tilfælde medregnes udelukkende landbrugsbedriftens dyreenheder. Dyreenheder, der udbringes på bedriften i forbindelse med modtaget husdyrgødning fra andre bedrifter, medregnes ikke i opgørelsen af de 2/3. Det påvirker således heller ikke beregningen af de 2/3 dyreenheder på bedriften om en del af husdyrgødningen fra bedriften afsættes til andre. Kvæg på landbrugsbedriften medregnes derfor også, selvom husdyrgødningen "afsættes" i forbindelse med afgræsning på arealer uden kvælstofkvote.

7. Hvordan skal § 28 stk. 11 om forholdet mellem kg N og DE fortolkes, og hvordan skal DE fordeles ved forarbejdning af husdyrgødning

Ifølge § 28 stk. 11 skal det afsatte antal dyreenheder beregnes ud fra den afsatte kvælstofmængde, således at forholdet mellem dyreenheder og kvælstofindholdet svarer til gødningsproduktionen.

Ex. 1. En landmand har to gyllebeholdere. I den ene tilføres husdyrgødning fra 100 DE. Indholdet af kvælstof kan beregnes ud fra normtal eller ved en konkret beregning og kan f.eks. være 9500 kg N. Afsættes 200 kg N fra denne beholder skal det afsatte antal DE beregnes som $200 \cdot 100 / 9500 = 2,1$ DE. Hvis der afsættes fra den anden beholder kan forholdet mellem Kg N og DE være et andet.

Ex. 2. Hvis en landmand har 100 DE jerseykøer i bindestald med grebning produceres 4660 kg N som fast gødning og 4530 kg N som ajle. Ajlen indeholder så $100 \cdot 4530 / (4530 + 4660) = 49,3$ DE og staldgødningen tilsvarende 50,7 DE. Ved afsætning af staldgødning eller ajle vil en afsætning af f.eks. 300 kg N give en afsætning på $300 \cdot 100 / (4530 + 4660) = 3,3$ DE.

Ved at have et krav til udbringning af husdyrgødning på 1,7 DE/ha for kvæg og 1,4 i øvrigt sikres, at nitratdirektivets regler om 170 kg N per ha overholdes.

Hvis kvælstofindholdet i husdyrgødningen afviger fra standard ifølge reglerne, der fremgår af Plantedirektoratets regler, ændres forholdet mellem kvælstofindhold og dyreenheder tilsvarende. Det er derimod ikke muligt ved hjælp af analyser af husdyrgødning at ændre forholdet mellem kvælstofindhold og dyreenheder.

Ved en nettofrigivelse fra lagerforskydningen skal antal DE beregnes ud fra 100 kg N/DE. Det er valgfrit ved hvilken afsætning denne omregningsfaktor vælges og om den anvendes i forbindelse med afsætning af husdyrgødning eller ved udbringning på egen bedrift. Hvis en del af en evt. nettofrigivelse fra lagerforskydningen afsættes til andre bedrifter eller lign. og derved beregnes som 100 kg N per DE, skal det fremgå af den skriftlige aftale nævnt i § 28 stk. 8, at afsætningen omfatter lagerforskydning.

Fordeling af DE ved forarbejdning af husdyrgødning

Hvis husdyrgødning forarbejdes i et forarbejdningsanlæg dannes flere fraktioner, som er meget forskellige. I visse fraktioner kan kvælstoffet udnyttes bedre end den ubehandlede husdyrgødning og i andre fraktioner er udnyttelsen dårligere. Da hensigten med harmonireglerne og nitratdirektivets bestemmelser primært er at begrænse risikoen for kvælstoftab, vil det være hensigtsmæssigt at øge antallet af DE per kg N i de fraktioner, som har den dårligste kvælstofudnyttelse.

Det tillades derfor, at for husdyrgødning, der må udbringes med 1,4 DE/ha, kan antal kg N per DE øges op til 120 kg N per DE i visse fraktioner efter en forarbejdning. Ved at øge antal kg N per DE mindskes fraktionens indhold af DE, og de øvrige fraktioner skal derefter pålægges tilsvarende flere DE. Der er følgende krav:

1. Det samlede antal DE i de dannede fraktioner må ikke ændres i forhold til antal DE før forarbejdningen.
2. Antal kg N per DE må kun øges i de fraktioner, som har en lavere koncentration af organisk kvælstof end husdyrgødningen inden forarbejdning.
3. Ingen fraktion må have et forhold på mindre end 40 kg N per DE

Ovenstående mulighed sikrer, at nitratdirektivets bestemmelser om max. 170 kg N per ha fra husdyrgødning overholdes, og at forholdet mellem DE og kvælstofindhold samlet set ikke ændres ved en forarbejdning.

Ved afsætning af gødning fra fælles gødningsanlæg (fællesbiogasanlæg og lignende) kan normalt foretages omregning til dyreenheder ud fra en omregningsfaktor, hvor en dyreenhed svarer til 100 kg N per DE. Såfremt det fælles gødningsanlæg eller fællesbiogasanlægget foretager en afsluttende forarbejdning af husdyrgødningen eller den afgassede gylle i et forarbejdningsanlæg, kan ovenstående model også anvendes. Fællesanlægget skal gøre rede for, at den samlede afsætning af gødning gennemsnitligt har et forhold mellem afsat kg N og DE på 100 kg N per DE eller det aktuelle forhold i de modtagne mængder. Modtagere af fraktioner fra et forarbejdningsanlæg i tilknytning til et fælles gødningsanlæg kan derved modtage forskellige typer fraktioner med forskellige forhold mellem kg N og DE. For at en modtager af fraktioner fra sådanne anlæg kan anvende et andet forhold end 100 kg N per DE i harmoniregnskabet, skal der foreligge skriftlige oplysninger fra anlægget om et andet forhold.

8. Tidspunkt for skema B1

Der har været tvivl om hvornår skriftlige aftaler skal foreligge på ejendommen ved overførsel af husdyrgødning, hvis man har større mængder husdyrgødning til rådighed, end der kan udbringes på ejendommen jf. HGB § 28 stk. 8.

Det fremgår af § 28 stk. 8 skriftlige aftaler skal foreligge når det konstateres, at den udbragte mængde ellers ville overskride den tilladte mængde. Dette ved man først i princippet, når lagerforskydningen jf. stk 6 er foretaget. Det er derfor Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at de skriftlige aftale skal være indgået i planåret inden 31. juli, således de foreligger ved planårets afslutning 31. juli. Indholdet skal være oplysninger svarende til skema B1 fra Plantedirektoratet. Da husdyrgødning udbragt i den forlængede planperiode i visse tilfælde kan medregnes i harmoniregnskabet for den forrige planperiode vil nogle bedrifter først overskride den tilladte mængde ved udbringninger mellem 1. august og 1. oktober. I disse tilfælde er der først krav om skriftlige aftaler d. 1. oktober.

Kontakt

Miljøstyrelsen

Strandgade 29

1401 København K

Tlf.: 72 54 40 00

E-mail: mst@mst.dk

CVR: 25798376

EAN: 5798000863002

EAN(tilskud):5798000863019